

РЕФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В УГОРЩИНІ У КОНТЕКСТІ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

Катерина Годлевська

*Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
НАПН України (м. Київ)*

Інтеграція України у європейську і світову спільноту, актуалізує необхідність вивчення та узагальнення зарубіжного досвіду розбудови системи професійної підготовки вчителів, зокрема, угорського.

Система вищої освіти Угорщини змінювалася разом з коливаннями політичного клімату в країні. Перший угорський університет був заснований в 1367 р. Проте мережа університетів і коледжів сформувалася лише наприкінці XIX століття, причому великий вплив на освіту в Угорщині мала церква, а не держава. Саме тому до цих пір тут багато вузів належать релігійним організаціям.

У 1999 р. Угорщина приєдналася до Болонського процесу, а прийняття у 2004 р. офіційної постанови уряду про впровадження стратегічних положень Болонської освітньої системи і у 2005 р. Закону про вищу освіту створили законодавчу базу для реформування вищої освіти країни у відповідності до вимог Болонського процесу, зокрема, переходу вищої освіти, у тому числі й вищої педагогічної освіти, на трьохступеневу систему, що передбачає базовий курс навчання в бакалавраті, магістратурі та аспірантурі (докторантурі). Для реформування педагогічної освіти важливе значення мало створення у 2004 р. національної комісії з питань впровадження Болонських угод та підкомітету з підготовки вчителів.

Вузи Угорщини можна розділити на університети і коледжі, державні, приватні та ті, що належать релігійним організаціям. Навчальний план та освітні стандарти у вузах має оцінювати Державний комітет з акредитації Угорщини кожні вісім років, що гарантує якісне викладання дисциплін. Університети Угорщини пропонують навчання з широкого спектру спеціальностей на різних щаблях освіти і проводять наукові дослідження.

Підготовку вчителів в даний час здійснюють більше половини всіх вищих навчальних закладів Угорщини.

Приєднання до Болонського процесу докорінно змінило систему підготовки вчителів в Угорщині. Наказом міністра освіти Угорщини 15/2006 (IV. 3.) були визначені освітні та кваліфікаційні вимоги бакалаврської та магістерської підготовки і розпочато процес упровадження ступеневої системи вищої освіти.

В Угорщині підготовка вчителів здійснюється за двома спеціальностями, причому кожна вчительська спеціальність може бути як основною, так і додатковою. Розрізняють такі категорії вчителів: вчитель дошкільних закладів (óvodapedagógus), вчитель початкових класів (tanító), вчитель молодших середніх класів (tanár), вчитель старших середніх класів (középiskolai tanár), спеціальний вчитель-тренер (gyógyapedagógus). Право викладати у школі випускникам угорських вищих навчальних закладів надається тільки після здобуття магістерського диплома.

Сьогодні система професійної підготовки педагогічних кадрів Угорщини розвиває дві моделі (із переважанням останньої): супровідну (concurrent), яка передбачає паралельне засвоєння фахового, професійно-педагогічного та загальноосвітнього навчальних компонентів, і послідовну (consecutive), у якій професійно-педагогічна підготовка здійснюється після завершення вивчення циклу дисциплін за професійним спрямуванням.

На всіх педагогічних факультетах готують вчителів початкової освіти для основних шкіл (tanító), водночас здійснюється підготовка вчителя початкових класів для загальноосвітніх навчальних закладів з навчання мовами національних меншин (nemzetiségi tanító), для навчання дітей зі спеціальними освітніми потребами (konduktor-tanító). Студенти можуть обрати собі спеціалізацію: угорська мова та література, фізична культура і спорт, музика і спів, візуальна культура, іноземні мови. Зауважимо, що курси підготовки вчителів початкових класів дають відповідну підготовку з усіх предметів, що вивчаються в 1-4 класах і підготовку одного профільного предмета для 5-6 класів основної школи (általános iskola).

Система освіти вчителів початкових класів, як і вся інша система вищої освіти Угорщини відповідає європейським стандартам. З 2006/2007 навчального року у вузах Угорщини введена болонська система освіти, яка передбачає три етапи навчання: 1) при навчанні в університеті протягом 3-х років студент отримує диплом бакалавра; 2) за наявності цього диплома студент має право продовжити навчання в магістратурі (+ 2 роки); 3) останнім етапом може бути докторська школа (+ 3 роки зі стипендією або без стипендії) (і ще + 2 року додатково, для написання дисертації).

Програма підготовки бакалаврів передбачає накопичення 180 кредитів. Один кредит еквівалентний 30 навчальним годинам, а навчальне навантаження одного семестру становить 30 кредитів. Студенти-першокурсники, які готуються до вчительської професії, повинні як спеціалізацію обрати додаткову вчительську спеціальність. Обсяг навчання за основною спеціальністю, зазвичай, складає 100 кредитів, за додатковою – 50. Близько 10 кредитів студент отримує, вивчаючи дисципліни за вільним вибором, і ще 10

– за виконання кваліфікаційної роботи. Це забезпечує отримання базових знань для продовження навчання за магістерською програмою підготовки вчителя та отримання другої кваліфікації.

Отже, підготовка вчителів початкової школи в Угорщині займає гідне місце у системі вищої освіти і відповідає загальноєвропейським стандартам.